

Carta de condol de Víctor Català

En el vint-i-cinquè aniversari de la mort, s'ha tornat a parlar i a escriure molt de Víctor Català. De la dona i de l'escriptora ja s'ha dit quasi tot, i només voldria associar-me a la commemoració amb aquesta breu nota al marge.

A l'arxiu professional del jurista Santiago Masó i Valentí s'hi conserva un bon plec de cartes de Caterina Albert. Cartes dels anys trenta, dedicades exclusivament a qüestions legals relacionades amb el patrimoni familiar. La senyora Albert tenia problemes amb alguns veïns i consultava el cas al seu advocat per mitjà de llargues i rotundes missives. L'assumpte era llarg i lent, i les lletres es multiplicaven per demanar pressa, per aportar nous detalls, per informar d'esdeveniments sobrevinguts o per donar dades que podien ajudar a la resolució del cas. Eren les cartes decidides d'una clienta, escrites amb una lletra contundent, reveladora d'una forta personalitat.

Un cop solucionada aquella qüestió, la relació epistolar es trenca. Deu anys més tard, el 1943, quan Caterina Albert en té 74, torna a escriure a Santiago Masó. Ara es tracta d'una carta estrictament personal; breu, mesurada, perfectament ajustada a l'ocasió:

«Distingit senyor i amic: Acaba de sobtar-nos l'esquela innovant la mort de sa senyora esposa, q.e.p.d., i és amb sincera simpatia que prenem part en l'afflicció que en aquests moments deu traspasar els cors de tota la família, i molt en particular de l'espós, principal afectat per la desgràcia. Els qui hem passat per aquests terribles trànsits de perdre els éssers per nosaltres més volguts, sabem de sobres que un moment de comprensió cordial val més que totes les fórmules convencionals a l'ús. És aquesta, doncs, la que li oferim amb tota sinceritat, i amb una amical encaixada, tant la meua germana Amèlia (en quina casa em trobo accidentalment i que fou condeixebleda de la difunta, en el col·legi del S. Cor), com la que signa i li renova, amb aquest trist motiu, el testimoni de la seva consideració més distingida, Caterina Albert Paradís».

Fa pocs dies, en una classe sobre comunicació escrita, em demanaven quina era la carta de condol ideal. Vaig improvisar diversos models però deixant clara una qüestió bàsica: les cartes de felicitació i de condol, tot i mantenir-se fidels a uns canons mínims, han de reflectir sempre un sentiment personal i viu. L'equilibri difícil entre el protocol i la sinceritat és, en aquests casos delicats, la veritable clau de l'encert del missatge.

Potser, si l'hagués tinguda a mà, n'hauria fet prou amb la lectura d'aquesta carta modèlica que té les paraules justes, la vibració indispensable, l'harmonia deguda entre el respecte i la cordialitat. Com deia un manual anglès de correspondència, *«any fool can write a letter; it takes a wise man to write a good one»*. (Qualsevol infeliç pot escriure una carta, però fa falta un home savi per escriure'n una de bona). Un home savi o una dona sàvia: Víctor Català o Caterina Albert.

ENRIC MARQUES

NARCÍS-JORDI ARAGÓ